

Onko tästä
mihinkään?

Jerry Seinfeld



'70s



'80s



'90s



'00s



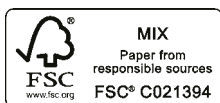
'10s

Onko tästä mihinkään? Jerry Seinfeld

Suomentanut Pasi Rakas Jääskeläinen

BAZAR

Alkutekstin lukuisista sanaleikeistä ynnä alkukielen erikoisuuksista johtuen on suomennostyössä päädytty muutamissa kohdissa luoviin ratkaisuihin mutta kuitenkin aina niin, että alkuperäisen vitsin henki välittyy. Suom. huom.



Bazar Kustannus
Alkuteos: *Is This Anything?*
Copyright © -Big Yellow Legal, LLC
Published by arrangement with Ulf Töregård Agency AB.
Originally published by Simon & Schuster, Inc.
Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Kuvat: 7 Jerry Seinfeld; 89, Carson Entertainment Group;
213, Jerry Seinfeld; 261, Kevin Mazur; 365, Jason Sheldon.

ISBN 978-952-376-155-1

Taitto Jukka Iivarinen / Vitale
Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

70-luku	7
80-luku	89
90-luku	213
Nolkytluku	261
Teinivuodet	365
Kiitokset	467
Hakemisto	469

70-LUKU



On olemassa yksi kysymys, jonka kaikki stand up -koomikot esittävät toisille stand up -koomikoille jostain juuri keksimästään vitsistä, ja se kuuluu ”Onko tästä mihinkään?”

Siinä vaiheessa kyseessä ovat vielä sellaiset ideat, jotka tulevat tyhjältä eivätkä ole vielä oikein mitään.

Mutta stand up -komiikan maailmassa ne ovat kuin jonkinlainen kätkeyty aarre.

Joskus myöhemmin saattaa törmätä tuohon samaan koomikkoon, joka sitten vuorostaan kysyy, että ”Oliko minusta mihinkään?”

Sillä lopulta kaikki stand up -koomikot ovat aina vähän ällikällä lyötyjä, kun oma vitsi todellakin uppoaa kansaan.

Pyydän teidät kuvittelemaan minut 1960-luvun puolivälissä, kun istun jalat ristissä keskellä olohuonetta sylissäni murokulho,

ja siinä puolen metrin päässä seisoo meidän kaksikymmentäviisituumainen Zenith-telkkarimme, ja minulla on päälläni farkut ja raidallinen t-paita

sekä valkoiset matalavartiset koristossut, ja töllötän samalla koomikkoa, joka on sonnustautunut solmioon ja tummaan pukuun

ja esiintyy *Ed Sullivan Show*'ssa.

Myös minä itse osasin jo silloin murjaista silloin tällöin jotakin huvittavaa, mutta kaikki, mitä se tyyppi päästi suustaan, oli suorastaan hulvatonta.

”Miten ihmeessä nuo tyypit osaa puhua tuolla tavalla?”

Olin täysin heidän lumoissaan mutta myös ymmälläni.

Enkä minä koskaan, siis ikinä, kuvitellutkaan voivani olla yksi heistä.

He olivat minusta kuin astronautteja tai olympiasankareita.

Aivan kuin jonkin erilaisen, korkeamman ihmisrodun edustajia.

Ja kotoisin jostakin tyystin muualta kuin minun maailmastani.

Vartuin Long Islandilla ja muistan, miten joskus 70-luvun alussa minä kuulin kaverini Chris Misianon isoveljen Vincen sanovan, että New York Cityssä oli paikka, jossa nuoret ihmiset pääsevät lavalle ja tekevät siellä aivan uudenlaista stand up -komiikkaa.

Ja että siellä oli joku tyyppi, joka kertoi juttunsa samalla, kun hän soitti congarumpua, ja joka alkoi sitten itkeä ja jatkoi soittamista sen itkun rytmiin!

Se kuulosti meistä sekä mahtavan hullulta että hupaisalta!

Me ajattelimme, että ”Meidän täytyy nähdä se tyyppi!”

Ja niin me aloimme käydä keskikaupungilla, mikä jo muutenkin oli tajuttoman hauskaa ja jännittävää, ja kävimme katsomassa kaikkia näitä uusia koomikkoja paikoissa nimeltä Improv ja Catch a Rising Star.

Se koomikko oli, tietenkin, Andy Kaufman.

Ja siellä oli myös paljon muita mahtavia tyyppejä.

Sellaisia koomikkoja kuin Ed Bluestone, Elayne Boosler, Richard Lewis, Bob Shaw sekä Bobby Kelton.

Me pääsimme näkemään noissa paikoissa jopa isoja staroja, tyyliin Rodney Dangerfield ja David Brenner.

Kun yleisö purskahti nauramaan livenä niissä pienissä täyteen ahdetuissa huoneissa, se kuulosti likimain pelottavalta.

Miten kummassa nuo koomikot saattoivat tietää, että se, mitä he sanoivat, kirvoittaisi ventovieraista esiin moisen naurunremakan?

Minä en kyennyt sitä tajuamaan.

Sitten vuonna 1974 tapahtui kaksi asiaa, joiden myötä päästäni hälveni se sumu, joka hallitsee esikaupungeissa

asuvien ihmisten tajuntaa, ja niin minä tulin tuupatuksi keskelle tyystin erilaista maailmaa.

Luin kirjan nimeltä *The Last Laugh* ja näin elokuvan nimeltä *Lenny*.

Phil Bergerin *The Last Laugh* oli ensimmäinen kirja, jonka aiheena oli pelkästään stand up -komiikka.

Ja *Lenny* oli Dustin Hoffmanin tähdittämä elokuva, jonka aiheena oli Lenny Brucon elämä.

Elokuvan juliste esitti hänet savuisessa yökerhossa kumartuneena mikrofoniin ylle.

Leffassa on kohtaus, jossa ilta on jo pitkällä ja Lenny Bruce on mennyt huonosti menneen esiintymisen jälkeen kahvilaan syömään.

Hänellä on yhä puku päällä, mutta solmio on auki, ja hän työntää tarjotintaan tiskillä eteenpäin, kunnes kohtaa stripparin nimeltä Hot Honey Harlowe.

Luullakseni tuo kohtaus oli minulle se viimeinen niitti.

Se, ettei siinä ollut glamourin häivääkään ja että kaikki oli niin täysin normaalia, sai minut sekoamaan.

Miten tyystin järjetön ja omituinen tapa elää ja olla.

Koomikot vaikuttavat viilettävän läpi ajan ja avaruuden täysin piittaamattomina mistään muusta kuin siitä äänestä, mikä naurusta lähtee.

”Voi luoja”, minä ajattelin.

”Minä tahdon tehdä tuota samaa.

Mutta...

Entä jos minä en osaa?

Entä jos minä en ole hauska?”

Niin minä muistan ajatelleeni.

”No, mutta eihän minun tarvitse olla kuitenkaan *noin* hauska.

Minun täytyy olla vain sen verran hauska, että saan ostettua kerran viikossa Wonder Bread -paahtoleipää ja purkillisen Skippy-maapähkinävoita.”

Minä pysyisin niillä helposti hengissä.

Enpä minä muutenkaan syönyt mitään muuta silloin, kun asuin vielä vanhempieni luona.

Ja vaikka minä en ikinä saavuttaisi mitään enempää, olisi se silti paljon parempi elämä kuin mikään muu, minkä saatoin kuvitella.

Minä saatoin siis täysin rinnoin hyväksyä sen, että olisin vaikka joku ei-niin-kovin-hauska koomikko kuin sen, että olisin mitä tahansa muuta.

Vaikka en edes vielä tajunnut sitä, asenteeni oli juuri sellainen kuin sen kuuluukin olla, kun on aloittamassa uraa stand up -komiikan saralla.

Älä odota mitään. Hyväksy mitä tahansa.

Minä olin siihen mennessä yrittänyt naurattaa pelkästään kavereitani.

Eikä sekään ollut kovin helppoa.

Miten ihmeessä sitten oli mahdollista naurattaa sellaisia ihmisiä, joita ei edes tuntenut?

Luin kirjasta *The Last Laugh* vitsistä, jonka Jimmie Walker esitti eräänä yönä Catch a Rising Starissa.

Muuten: voiko olla olemassa hienompaa nimeä sellaiselle yökerholle, jossa esiintyy uusia uralle pyrkiviä koomikoita?

Se on yhä tähänkin mennessä paras nimi, jonka olen koskaan kuullut.

Ja sen lisäksi se on yhä mahtavin klubi, jonne olen ikinä jalallani astunut.

Samalla minusta on hienoa, että juuri siinä paikassa minä itse nousin ensimmäistä kertaa lavalle ja kokeilemaan siipiäni komiikan parissa.

Oli miten oli, tuo Jimmie Walkerin vitsi käsitteli sitä, että New Yorkissa oli satanut sinä iltana niin paljon vettä, että hän oli nähnyt miten ”Teräsmies otti juuri taksin”.

Minusta tuo vitsi oli tolkuttoman simppelempi mutta samalla tavattoman hauska.

Miten kukaan voi edes keksiä moista?

Minusta se vaikutti lähestulkoon ihmeeltä.

Enkä minä vielä tänä päivänäkään ihan tiedä, mistä vitsit oikein ovat peräisin.

Luulen, että niiden taustalla on jonkinlainen sekoitus henkistä tylsistymistä, ärsyyntymistä, äärimmäistä tarkkanäköisyyttä ynnä jotakin mielensisäistä muovailuvahaa, joka mahdollistaa halutessa muokata kaikesta siitä, minkä näkee, jotakin uutta.

Kun minä aloin kivuta lavoille, olin esiintyjänä hyvin, hyvin hermostunut.

Mutta minua kannustivat Queens Collegen ystäväni Jesse Michnik, Joe Bacino ja Mike Castanza.

Olen yhä noille kavereille kiitollisuudenvelassa.

En ollut itse luonnostani mikään seurallinen tyyppi enkä muutenkaan mitenkään huomiohakuinen.

Suosikkijuttuni oli kuiskata luokassa vierustoverilleni jotakin hauskaa, ihan vain jotta saisin hänet repeämään nauruun ja joutumaan pulaan.

Yritin näytellä parissa lukion ja collegen kouluproduktiossa, mutta ellei rooli ollut puhdasta komediaa, eivät kohtaukset jaksaneet kiinnostaa minua.

Sain myös muutaman kerran moitteita, kun yritin tehdä jostakin vakavasta roolista hauskan.

Se oli suorastaan lempipuuhaani.

Jopa *Seinfeldin* alkuvuosina minulla oli vaikeuksia työstää show'n tarinallisia puitteita.

Innostuin vasta siinä vaiheessa, kun Larry ja minä aloimme kirjoittaa vuoropuhelua ja kun meidän piti keksiä hahmoille joitakin hauskoja repliikkejä.

Pääsin vuosien myötä paremmin jyvälle tarinan rakenteesta, mutta työskenteleminen sellaisten asioiden parissa on minusta yhä vähän ankeaa.

Mutta tuolloin kaksikymmentävuotiaana, kun minä ensimmäisiä kertoja astuin sisään Manhattanin komedia-klubeihin, joka ainoa minun pienten aivojeni hermosolu alkoi välittömästi sykkiä.

Minusta tuntui kuin olisin lopulta löytänyt oman paikkani tältä planeetalta.

Eikä kyse ollut vain siitä, että saatoin nyt omistaa itseni komiikan taiteelle, vaan siitä koko koomikkojen maailmasta, johon minäkin nyt yhtäkkiä kuuluin.

Minulla on monia hyviä ystäviä niin näyttelijöiden, kirjoittajien kuin eri alan taiteilijoiden keskuudessa.

Mutta vasta silloin, kun minä olen muiden stand up -koomikkojen seurassa, minusta tuntuu kuin temmeltäisin omassa pesueessani muiden pentujen kanssa.

Yhä tänäänkin, kun astun johonkin stand up -klubiin sisään, tunnen sisälläni sen saman kihelmöinnin.

Ja minun on pakko myöntää, että osa siitä perustuu myös sille tunteelle, että missä hyvänsä koomikot sitten työskentelevätkin, paikka on taistelukenttä.

Rakastan täydestä sydämestäni myös siitä stand up -komediaan usein liittyvästä lopputulemasta, että siinä voi yhtä hyvin tulla voitto kotiin tai sitten karvas häviö.

Monella tavalla stand-up on enemmän urheilua kuin näyttämötaidetta.

Tämä juttu saattaa toimia tänään.

Tai sitten ei.

Lavakomiikan varsinainen ongelma piilee ilman muuta siinä, että alalla täytyy joka kerta jotenkin perustella se, että itse on ainoa ihminen, joka saa puhua, kun muiden huoneessa olijojen täytyy istua hiljaa.

Ja aivan alkajaisiksi se, että ylipäänsä panee itsensä keskelle tuota — sanotaanko suoraan — melko lailla kestämatöntä tilannetta, silloin sitä täytyy vähintäänkin kovasti ja palavasti — ellei jopa valitettavasti — myös rakastaa.

Ihmisten naurattaminen on vähän kuin eläisi nistin elämää.

Adrenaliini, dopamiini, oksitosiini.

Päänsisäisessä apteekissä ei pyydetä näyttämään lääkereseptiä.

Juttu menee vähän samalla tavalla kuin sellaisissa jugurtti-baareissa, joissa pääsee itse vääntämään kammesta ja laskemaan annoksen.

Oksitosiini tunnetaan joskus nimellä ”rakkaushuume”, koska aivot vapauttavat sitä, kun ne pääsevät kokemaan myönteisiä sosiaalisia ja romanttisia ärsykeitä.

Ja sanonpahan vain, että silloin, kun on ypöyksin lavalla ja kuumien lamppujen paahteessa

ja pitelee kädessään kuumaa mikrofonia,

ja kun sitten naurunremakka alkaa ryöppyä ympärillä,

tuntuu se samalta kuin olisi saanut ruiskun täydeltä jotakin sellaista addiktoivaa kamaa, jota on aina halunnut kokeilla.

Kun minä olin nuori, olin pakkomielteisen kiinnostunut autourheilusta, lainelautailusta, laskuvarjohyppämisestä ja todella nopeista moottoripyöristä.

Harrastettuani yhden vuoden stand up -komiikkaa mentin kaiken mielenkiinnon niihin.

Opin hyvin äkkiä, että stand up -komiikan saralla selviytyminen riippuu hyvin pitkälti siitä, kuinka paljon itsellä on materiaalia ja että miten hyvää se on.

En ole ikinä kohdannut koomikkoa, joka ei olisi ollut yhtään hauska.

Mutta suurimmaksi osaksi kuitenkin ne tyypit, jotka ajoivat itsensä henkiihieveriin voidakseen koko ajan tuottaa uutta mahtavaa materiaalia, olivat niitä samoja, jotka kykenivät kerta kerran jälkeen ylittämään itsensä ja nousemaan aina seuraavalle tasolle.

Ja aina kun minä itse kekkasin jonkun hauskan jutun, tapahtui se sitten lavalla tai keskellä keskustelua tai hahmotellessani sitä omalle suosikkialustalleni, eli isoon keltaiseen paperilehtiöön, tallensin sen aina seuraavaksi sellaiseen vanhantyylliseen haitarikansioon.

Niinpä minulla on tallessa kaikki se materiaali, jonka olen kokenut säästämisen arvoiseksi niiden neljänkymmenenviiden vuoden aikana, jotka olen tähän hommaan panostanut.

Ja minä tiedän tasan tarkkaan, että syy siihen kaikkeen on se, että minun oli mahdollista kuluttaa

loputtomasti aikaa pohtimalla yhtä jos toistakin niin typerää ideaa kuin kuvitella saattaa.

Ja ne kaikki löytyvät tästä kirjasta.



Näin jälkikäteen ajatellen minusta on mukavaa, että minusta tuli menestynyt.

Olen onnellinen, että tienasin sillä rahaa.

Mutta rehellisesti sanoen minä vannon, että minua on tässä hommassa vetänyt puoleensa vain silkka hauskanpito, ihan siitä aivan ensimmäisestä, toisesta ynnä kaikista niitä seuranneista sekä nyt käsillä olevasta päivästä lähtien.

Minä käyn yhä joka viikko klubeilla.

Tykkään yhä työstää juttuja.

Ja olen kiitollinen joka ainoasta keikasta, jonka saan tehdä.

Ja minua innostaa yhä tavata ja jututtaa muita stand up -koomikoita, jotka minun laillani elävät tätä erikoista, epävarmaa elämää.

Agenttini Christian Carino oli se tyyppi, joka vakuutti minut siitä, että ihmisiä kiinnostaisi nähdä tämä kaikki kama yksissä kansissa.

Suuri osa heistä, joiden kanssa olen keskustellut asiasta, vaikuttivat olevan yllättyneitä siitä, että minä olen säilyttänyt kaikki nämä muistiinpanot.

En ymmärrä, miksi he ajattelevat niin.

En ymmärrä, miksi olen itse säilyttänyt mitään muuta.

Millä muulla asialla edes voisi olla enemmän arvoa?

Kuusikymmentä- ja seitsemänkymmentäluvuilla saatettiin televisiossa sanoa joistakin koomikoista tyyliin

”Ja hän käsikirjoittaa kaikki juttunsa itse.”

Koska silloin moinen oli jotakin aivan uutta.

Sellaiset koomikot kuin Bob Hope ja Jack Benny saattoivat itse asiassa vitsailla käsikirjoittajistaan osana omaa esitystään.

Lavakomiikassa tapahtui samanlainen käänne kuusikymmentäluvulla kuin musiikin saralla, kun laulaja-lauluntekijöistä tuli malli sille, miten homma oikein hoidetaan.

Minä itse en ole ikinä toiminut millään muulla tavalla.

Mielestäni siinä on jotakin kutkuttavaa, kun saa olla samassa huoneessa sellaisen henkilön kanssa, joka on itse keksinyt kaikki ne ideat, jotka nyt saa kuullakseen.

Yksi suosikkitarinani, mitä stand up -komediaan tulee, on peräisin ystäväältäni Barry Marderilta.

Barry on käsikirjoittaja, koomikko ja hahmon nimeltä Ted. L. Nancy luoja.

Kahdeksankymmentäluvulla Barry elätti itsensä myymälä koomikoille vitsejä Los Angelesin Comedy Storessa.

Käypä hinta oli 75 dollaria vitsiä kohden.

Kun Barryn isä, joka myi työkseen kodinkunnostus-tarvikkeita, sai tietää siitä, hän ei ollut uskoa korviaan.

”Miksi ihmeessä he maksaisivat niin paljoa yhdestä vitsistä?” hän kysyi.

Ja Barry kertoi hänelle:

”Koska ne tyypit, jotka tarvitsevat niitä, *todella* tarvitsevat niitä.”

Ja niin me tarvitsemmekin.

Voin vakuuttaa henkilökohtaisesti, että joka ainoa teidän koskaan näkemänne koomikko tuntee syvällä sisimmässään, ettei heillä ole läheskään niin paljon hyvää materiaalia kuin he toivoisivat sitä olevan.

Jopa kaikkein suurimmat koomikot kapuavat yhä lavalle takaraivossaan huoli siitä, että se, mitä hyvänsä heillä onkin, ei ole tänä iltana riittävän hyvää.

Me tavoittelemme aina jotakin enemmän.

Olen sydänjuuriani myöten tykästynyt siihen päättymättömään ja sangen kiduttavaankin taistoon, että ikinä ei pääse syntymään tunnetta, että oma esitys olisi niin kasassa kuin sen toivoisi olevan.

Koska en halua taiston ikinä loppuvan.

Ja aina kun joku uusi juttu uppoaa kansaan ja kirvoittaa kunnan naurut, silloin tuntuu kuin olisi päässyt jälleen aloittamaan koko reissun.

Se tuntuu samalta kuin olisi juuri ponnistamassa liikkeelle.

Ja että ehkä itsestä löytyykin sitä, mitä siellä kuuluukin olla.

Minusta on ihanaa kuulla sellainen nauru, jota ei vielä sitä ennen ole ollut tässä maailmassa.

Sillä jokainen nauru on vähän erilainen. Tai jopa ainutlaatuinen.

Ja niinpä nämä seuraavat sivut ovat kartta siitä neljänkymmenenviiden vuoden mittaisesta tiestä, jota olen kulkenut ja jonka myötä olen tullut tällaiseksi eriskummalliseksi, epätavalliseksi olenoksi, jollainen minä olen aina halunnutkin kaiken muun mahdollisen sijasta olla.

Minusta olisi mukavaa, jos voisin suositella sitä sellaisena kokemuksena, joka kaikilla muillakin kuuluisi olla.

Mutta lopulta se olisi sama kuin jos suosittelisin jollekulle, että tämä muuttuisi leguaaniksi.

Jos puuttuu sellaiset pähkähullut silmät, nahkamainen iho ja pitkä kieli, sellaiseksi muuttuminen voi olla vallan hankalaa.



Yhtä kaikki, minä toivon, että te nautitte kanssani tästä seuraavien sivujen muodostamasta kiertoajelusta, joka samalla kuvaa sitä, että millaista elämäni on ollut.

Minua tosin vähän tuskastuttaa se, että jos te nauratte jossakin kohdassa, minä en pääse sitä kuulemaan.

Ja siksipä saatan itse hyvinkin päätyä tänä iltana jollekin klubille ja yleisön eteen.

”Koska ne tyypit, jotka tarvitsevat niitä, *todella* tarvitsevat niitä.”

Jerry Seinfeldin kaikkien aikojen parhaat jutut

Jerry Seinfeld on yksi kaikkien aikojen parhaista ja menestyneimmistä koomikoista. Hänen uransa alkoi syksyllä 1975 newyorkilaisen yökerhon ”Catch a Rising Star”-illassa, kun Seinfeld oli vasta 21-vuotias opiskelija. Tästä ensimmäisestä esiintymisestäään lähtien hän on kirjoittanut omat vitsinsä – ja säilyttänyt ne kaikki, 45 vuoden ajan. Vitsit ja tarinat ovat syntyneet hänen kohtaamisistaan ja kokemuksistaan, ja niissä käsitellään ihmissuhteita, arkipäivän haasteita ja sosiaalisia ilmiöitä.

Onko tästä mihinkään? -kirjaan Seinfeld on kerännyt suosikkinsa parhaista jutuisistaan viideltä vuosikymmeneltä. Vitsien kautta muodostuu kuva Seinfeldin elämästä ja kehitymisestä yhdeksi maailman parhaimmista koomikoista.

**”Paras vitsikirja, jonka rahalla saa”
– Koomikko Jimmy Fallon**



ISBN 978-952-376-155-1
kl 99.1

www.bazarkustannus.fi